

Ålands Landskapsregering
PB 1060
22 101 MARIEHAMN

Hänvisning: RP 241/2020 Vårdförhållanden

Ärende: **Ålands kommunförbunds yttrande**

Materialet som ligger till grund för propositionen om vårdförhållanden är mycket omfattande och en stor del av innehållet är inte direkt relevant för åländska förhållanden.

Yttrandet koncentreras främst till att gälla direkta och indirekta följdverkningar av förslaget som drabbar de åländska kommunerna med fokus på strukturreformens inverkan på kommunalbeskattningen i de åländska kommunerna.

Effekterna på beskattningssystemet

Propositionen beskriver effekterna för beskattningen på Åland s.280 - 281

4.2.1.7.12 Konsekvenser för beskattningen på Åland

Den föreslagna reformen gäller inte i sig landskapet Åland, men ändringarna i statsbeskattningen kommer också att beröra skattskyldiga bosatta i landskapet Åland på samma sätt (Tabell 18). Eftersom reformen innebär att statsbeskattningen skärps kommer statsbeskattningen att skäras utan grund också på Åland, om det inte utfärdas särskilda bestämmelser om saken. Det föreslås därför bestämmelser om att skärpt statsbeskattning för skattskyldiga bosatta på Åland förhindras genom lägre marginalskattesatser på förvärvsinkomstskatteskalan. Till följd av lägre marginalskattesatser kommer konsekvenserna av de ändringar i skattegrunderna som föreslås i

280

propositionen att vara motsvarande för skattskyldiga bosatta i landskapet Åland som för personer bosatta på det finländska fastlandet.

Tabell 18. De föreslagna ändringarnas konsekvenser för skatteuttaget för löne-, pensions- och dagpenningsinkomst på Åland

	Nuläge			Vårdreformen			Förändring		
	Lön	Pension	Förmån	Lön	Pension	Förmån	Lön	Pension	Förmån
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
5 000	8,4	0	9,18	8,4	0	9,17	0	0	-0,01
10 000	8,4	0	16,67	8,4	0	16,64	0	0	-0,03
15 000	9,62	9,21	19,34	9,62	9,19	19,3	0	-0,02	-0,04
20 000	13,93	16,65	21,78	14	16,62	21,66	0,07	-0,03	-0,12
30 000	21,18	22,52	24,48	21,29	22,24	24,36	0,11	-0,28	-0,12
40 000	26,87	27,48	27,79	26,63	27,39	27,75	-0,24	-0,09	-0,04
50 000	30,6	30,55	30,2	30,57	30,53	30,18	-0,03	-0,02	-0,02
60 000	33,67	33,39	32,12	33,66	33,36	32,09	-0,01	-0,03	-0,03
70 000	35,88	35,41	33,49	35,98	35,38	33,46	0,1	-0,03	-0,03
80 000	37,54	37,12	34,71	37,72	37,09	34,68	0,18	-0,03	-0,03
90 000	39,07	39,39	36,6	39,1	39,36	36,57	0,03	-0,03	-0,03
100 000	40,93	41,21	38,11	40,86	41,18	38,08	-0,07	-0,03	-0,03
110 000	42,42	42,7	39,35	42,3	42,66	39,31	-0,12	-0,04	-0,04
120 000	43,66	43,94	40,38	43,5	43,9	40,35	-0,16	-0,04	-0,03

4.2.1.8 Konsekvenser för finansieringen av pensioner

Reformen finansieras i riket genom att förhållandet mellan kommunalskatt och statsskatt ändras.

Kommunalskatteprocenterna sänks i genomsnitt med 13,26 %-enheter. För att garantera att Landskapet Åland, som inte berörs av reformen, inte skall påverkas är avsikten att genom en ändring i

inkomstskattelagen 124 § sänka statsskatten med 13,26 %-enheter för personer med hemkommun på Åland.

Enligt den beräkning som presentera s.281 är effekterna för skattetagarna marginella.

124 §. Fastställande av skatten. I propositionen föreslås det att den fördelning av samfundsskatten som det föreskrivs om i 12 § i lagen om skatteredovisning ska ändras. Därför föreslås det att 3 mom. ändras så att den fasta inkomstskattesatsen för den inkomst som delvis skattefria samfund enligt 21 § 1 mom., väglag och allmännyttiga samfund har erhållit från en fastighet även i fortsättningen motsvarar kommunernas andel av samfundsskatten. Eftersom det föreslås att kommunernas andel av intäkterna från samfundsskatten ska minskas, föreslås det att den fasta inkomstskattesatsen sänks på motsvarande sätt från 6,26 procent till 4,17 procent.

Det föreslås i 5 mom. att det föreskrivs särskilt om den skatteskala som ska tillämpas vid beskattningen av förvärvsinkomst för varje enskilt år. Denna bestämmelse verkställs genom att en lag om det ifrågavarande årets skatteskala stiftas varje år. Det föreslås i propositionen att en skärpt statsbeskattning i fråga om de skattskyldiga som är bosatta på Åland ska förhindras med hjälp av de lägre marginalskattesatserna i statens inkomstskatteskalan. Av denna orsak föreslås det att en ny bestämmelse fogas till femte momentet om att skattesatserna på skalan sänks med 13,26 procentenheter när skattebeloppet beräknas för de skattskyldiga vars hemkommun enligt

928

5 § i lagen om beskattningsförfarande är belägen i landskapet Åland. Skattebeloppet beräknas enligt skalan på samma sätt som för närvarande. För den del som överskrider inkomstgränserna enligt skalan påförs skatt enligt den skattesats som anges i skalan. På detta sätt bestäms också skattebeloppet vid den nedre gränsen vid följande inkomstgräns på skalan. Eftersom man vid beräkningen i fråga om skattskyldiga som bor på Åland använder skattesatserna enligt skalan, som har sänkts med 13,26 procentenheter, blir också skattebeloppet vid inkomstgränserna enligt skalan lägre än för dem som bor i Fastlandsfinland och statsbeskattning skärps inte på Åland.

Den föreslagna bestämmelsen förhindrar en skärpning av statsbeskattningen i samband med social- och hälsovårdsreformen för skattskyldiga bosatta i landskapet Åland och tryggar på så sätt att ändringarna i beskattningen påverkar skattskyldiga på Åland på samma sätt som den påverkar skattskyldiga bosatta på det finländska fastlandet. Också i fortsättningen ska följderna av de förändringar som görs i skattegrunderna för förvärvsinkomster vara motsvarande för skattskyldiga bosatta på Åland som för skattskyldiga bosatta på det finländska fastlandet.

Ändringen torde på ett principiellt plan garantera att de åländska kommunernas beskattningsrätt inte påverkas.

Däremot är det oklart hur de närmare effekterna av ändringarna till ett redan i grunden mycket komplext beskattningssystem i praktiken slår ut.

Det finns flera avdrag i inkomstbeskattningen som minskar den beskattningsbara inkomsten och som görs i första hand mot statsskatten, i andra hand mot kommunalskatten.

Som följd av reformen i riket görs ändringar till belopp och skalor i inkomstskattelagen som är anpassade till den nya fördelningen mellan skattetagare i riket.

Det är inte i propositionen i detalj utrett hur skattesystemet skall hantera vad som i praktiken blir två olika skatteskalor, och det är också oklart hur t.ex. kalkyleringar till grund för beräkning av skatteintäkter som grund för fastställande av kommunala inkomstskattesatser kommer att fungera efter att rikets reform av välfärdsområden verkställts.

Det finns en risk för att kommunerna på Åland och Landskapet Åland framöver i större utsträckning måste ta fram egna beräkningsunderlag för nödvändiga och till stor del lagstadgade prognoser av den offentliga sektorns finansiering.

För att kunna ta fram prognoser krävs tillgång till underlag, och när det gäller beskattningen är det Skatteförvaltningen som är den enda relevanta källan denna typ av information.

Erfarenheter finns från samfundsbeskattningen, där det åländska fördelningssystemet avviker från rikets upplägg. [Fördelningen av samfundsbeskattningen har utretts](#) nyligen och ett av problemen vid beräkningar är begränsad tillgång till information om beräkningsgrunderna för fördelningen.

Landskapet Åland bör därför redan i remisskedet kräva garantier för att de ändringar till skattesystemet som görs för att finansiera välfärdsområden i riket inte medför ändringar till t.ex. sättet att redovisa influten skatt på ett sätt som försämrar skatteintäkternas förutsägbarhet för de åländska kommuner.

Övriga följder för kommunerna

Som följd av att social- och hälsovården i riket organiseras i välfärdsområden är det möjligt att etablerade samarbeten i någon utsträckning påverkas. Som huvudregel skall verksamheter övergå från kommuner eller samkommuner i riket till välfärdsområden vilket torde innebära att det inte uppstår några betydande oklarheter annat än att t.ex. avtal och överenskommelser på sikt måste övergå på det aktuella välfärdsområdet.

Effekterna på kommunernas pensionskostnader på sikt

Konsekvenserna för finansieringen av pensioner berörs i propositionen, men inte i någon större detalj. Överföringen av social- och hälsovårdstjänster till välfärdsområden innebär att en betydande del av kommunernas personal i riket, och med dem även pensionsansvaret, i praktiken överförs på staten.

Det är sannolikt att detta leder till förändringar för pensionssystemet för den kommunala sektorn i stort, både vad gäller inflytande över hur systemet utvecklas och finansieringen av systemet.

Det är sannolikt att detta har effekter även för kommunerna på Åland, dessvärre är det även sannolikt att rikets reform kan komma att medföra höjda pensionskostnader på sikt.

Sammanfattning

I princip berörs Åland inte av rikets reform av välfärdsområden. Tillika medför reformen, och den maktförskjutning som denna medför, ökade risker för att Åland och åländska intressen ytterligare marginaliseras.

Eftersom denna reform i olika skepnader har pågått under relativt lång tid så är huvudproblemen, inverkan på finansieringen och skattesystemet, i huvudsak och på ett principiellt plan, lösta.

Det kommer att vara avgörande hur reformen verkställs, och i synnerhet hur ändringarna till skattesystemet appliceras.

Ålands rätt till information om beskattningen, som grundar sig i självstyrelselagen och bestämmanderätt över kommunal- och landskapsskatt, måste bevakas fortlöpande.

Vårdö 29.1.2021

För Ålands kommunförbund genom förbundsstyrelsens beslut [§ 12/22.1.2020](#)

Magnus Sandberg
Förbundsdirektör